

2024-01-31
TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr: NAF-2023-00356

Uppföljning av strategin Ett drogfritt Nacka för unga

Förslag till beslut

1. Nämnden för arbete och försörjning noterar informationen till protokollet.
2. Nämnden för arbete och försörjning noterar att det av nämndens uppföljning av strategin för Ett drogfritt för Nacka för unga, framgår att det finns ett behov av en revidering av strategin. Nämnden för arbete och försörjning överlämnar därför denna notering till kommunstyrelsen för vidare hantering.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige i Nacka antog den 21 maj 2018 strategin Ett drogfritt Nacka för unga (KFKS 2016/742 § 142). Strategin anger mål och riktning för ett samhälle för unga fritt från alkohol, narkotika, dopning och tobak¹. Nacka står bakom och strävar att nå de nationella och regionala mål som satts upp för ANDT-politiken (alkohol, narkotika, dopning och tobak och spel om pengar)². Strategin baseras på nationella och regionala mål för arbetet och omfattar hela befolkningen. Nämnden för arbete och försörjning följde senast upp strategin vid sammanträdet i april 2023 (NAF 2023–00199 § 20). Nämndens arbete för att efterleva strategin består främst i att stödja den enskilde att nå egen försörjning vilket möjliggör förutsättningar till förbättrade levnadsvillkor för såväl den enskilde som för de hushåll som har barn.

Ärendet

Bakgrund

Kommunfullmäktige i Nacka antog den 21 maj 2018 strategin Ett drogfritt Nacka för unga (KFKS 2016/742 § 142). Kommunstyrelsen redovisade en sammanställning av berörda nämnders uppföljning av strategin vid sitt sammanträde den 4 september 2023 (KFKS 2023-00681 § 259). Strategin anger mål och riktning för ett samhälle för unga fritt från alkohol, narkotika, dopning och tobak. Nacka står bakom och strävar att nå de nationella och regionala mål som satts upp för ANDT-politiken (alkohol, narkotika,

¹ [Strategi - Ett drogfritt Nacka för unga](#)

² [En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar 2022–2025 - Regeringen.se](#)

dopning och tobak)³. Strategin baseras på nationella och regionala mål för arbetet och omfattar hela befolkningen. Regeringen beslutade (2021) att utvidga strategin att omfatta spel om pengar varför den nu benämns ANDTS-strategin⁴. Nacka kommun har inte uppdaterat strategin Ett drogfritt Nacka för unga, varför tillägget om spel om pengar inte inkluderas i denna uppföljning (KFKS 2023 – 00681 § 259).

Strategin gäller för alla verksamheter som verkar på kommunens uppdrag, såväl kommunala, privata som fristående. Alla berörda nämnder har utifrån sina respektive ansvarsområden uppdraget att se till att strategin genomförs och följs upp. I detta ingår att följa upp vilka resultat som nås inom all kommunalt finansierad verksamhet kopplat till strategin och utifrån dessa stimulera utvecklingen av arbetet.

Det som särskilt ska prioriteras att följas upp och stimuleras är:⁵

- Nolltolerans mot narkotika, dopning och alkohol vad gäller barn och unga
- Minska tobaksbruk och förhindra att barn och unga börjar använda tobak
- Stöd och vård till dem som hamnat i missbruk eller beroende

Folkhälsopolitiken

Regeringens samlade strategi gällande ANDTS-politiken för åren 2022-2025 lyfter fram att arbetet är en central del av den nationella folkhälsopolitiken. Strategin betonar också att den möjliggör att nå det folkhälsopolitiska målet om ”att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation”. Stora skillnader ses gällande ohälsa relaterad till ANDTS mellan grupper i befolkningen vilket beror bland annat på socioekonomiska skillnader och könsskillnader⁶. Att arbeta strategiskt och preventivt med ANDTS-frågor är av hög vikt sett även ur ett jämställdhetsperspektiv och bidrar till hållbarhetsmålet i Agenda 2030 om jämställdhet⁷

Förebyggande arbete syftar i grunden till att skapa goda förutsättningar till att förbättra individens livsvillkor och levnadsvanor. Det skapar värden för såväl den enskilde som för samhället. Jämlik hälsa uppnås genom att skapa förutsättningar som förebygger ohälsa, stödjer hälsa vilket bidrar till att uppnå likvärdiga levnadsvillkor för alla.

I Folkhälsomyndighetens översättning av European Prevention Curriculum, EUPC, framtagen av Europeiska narkotikabyrån EMCDDA, framgår att ”en bättre hälsa påverkar inte bara människors direkta välfärd. Den påverkar också ökningen av

³ [En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar 2022–2025 - Regeringen.se](#)

⁴ [en-samlad-strategi-for-alkohol--narkotika--dopnings--och-tobakspolitiken-samt-spel-om-pengar-20222025-skr.-202122213 \(regeringen.se\)](#)

⁵ [Strategi - Ett drogfritt Nacka för unga](#)

⁶ [En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar 2022–2025 \(regeringen.se\)](#)

⁷ [Agenda 2030 | Mål 5 | Jämställdhet - Regeringen.se](#)

nationella inkomstnivåer via barns utbildning och arbetstagares produktivitet”⁸. Detta påvisar vikten av det preventiva ANDTS-arbetet och dess direkta koppling till Nackas övergripande mål om stark och balanserad tillväxt, maximalt värde för skattepengarna och bästa utveckling för alla i Nackasamhället.

Stockholmsenkäten

Länsstyrelsen i Stockholms län genomför vartannat år Stockholmsenkäten bland elever i årskurs 9 och i gymnasieskolan årskurs 2. Enkäten är en viktig kunskapskälla då den ger inblick i unga elevernas mående, levnadsvanor och attityder inom ANDTS-området. Den senaste enkäten, vilken genomfördes 2022, visade att sett till den totala andelen, dricker och berusar sig elever i Nacka något mer än länet i genomsnitt. Trenden över tid visar en positiv förändring med färre som dricker för att berusa sig och att ungdomar dricker en mindre mängd alkohol jämfört med första mätningen i Nacka (2008). Framför allt är det bruket av vitt snus/nikotinpåse som ökar vilket även ses i länet som helhet⁹. Stockholmsenkäten genomförs nästa gång i mars 2024.

Återblick sedan senaste uppföljningen

Nämnden för arbete och försörjning följde senast upp strategin den 21 april 2023 (NAF 2023-00199 § 20). I den uppföljningen identifierades utvecklingsområden kring intern samverkan samt strategins uppföljning som varit bristfällig. Under året har arbets- och etableringsenheten involverats i än högre grad i den kommunövergripande samverkansgruppen, deltagande fortgår. Strategin är beslutad att följas upp årligen i samband med årsbokslutet, likt övriga nämnder, allt med syfte att säkerställa nämndens efterlevnad av strategin om Ett drogfritt Nacka för unga.

Nämndens arbete för att uppnå strategins efterlevnad

Nämndens arbete för att uppfylla de specifika områden som Nacka lyfter fram i strategin utgörs i hög grad av insatser för vuxna och unga Nackabor. Genom att stödja individen på vägen till egen försörjning möjliggörs förutsättningar till förbättrade levnadsvillkor. I 3 kap. 7 § socialtjänstlagen framgår att socialnämnden ska arbeta för att förebygga och motverka missbruk av alkohol och andra beroendeframkallande medel. Socialnämnden ska även arbeta för att förebygga och motverka missbruk av spel om pengar. Vid identifierade riskfaktorer kopplat till ANDT och i frågor som rör våld i nära relation, samverkar arbets- och etableringsenheten med andra enheter. Samverkan såväl internt som externt är en möjliggörare för att nå målen i strategin.

⁸ [En guide för yrkesverksamma om vetenskapligt baserad ANDTS-prevention \(folkhalsomyndigheten.se\)](#)

⁹ [Stockholmsenkäten 2022 | Nacka kommun](#)

Nämnden för arbete och försörjning bidrar även till ANDT-strategins måluppfyllelse genom;

- att bevilja insatser för ensamkommande barn och unga med behov kopplat till ANDT-området. Den operativa handläggningen ansvarar sociala omsorgsprocessen för. Handläggarna på barn- och familjeenheten identifierar behov, bistår med insatser samt arbetar preventivt med bland annat föreläsningar för såväl unga som för vårdnadshavare.
- att bevilja insatser för unga från 16 år som är i behov av stöd. Kartläggning sker där frågor inom ANDT-området kan identifieras.
- att metodisk med uppsökande arbete följa upp unga som inte fyllt 20 år inom det kommunala aktivitetsansvaret (KAA)¹⁰ för att identifiera om behov av stöd inom ANDT-området föreligger. Slutförda studier kan leda till förbättrade möjligheter till etablering på arbetsmarknaden vilket bedöms bidra till förbättrade levnadsvillkor för unga. Sedan våren 2023 erbjuds den naturbaserade rehabiliterade insatsen Hälsoträdgården för 16-18 åringar även för denna målgrupp. Hälsoträdgården har varit en möjlighet till rehabilitering för den med ohälsa.
- att erbjuda feriejobb, entreprenörsutbildning och jobbmässor för unga Nackabor där prioriterade målgrupper av ungdomar har förtur i matchningen till feriejobben enligt nämndbeslut (AFN 2022-00216 § 67). De årliga aktiviteterna ger ungdomar möjligheter till arbete och kompetensutveckling. Detta kan bidra till en meningsfull tillvaro vilket i sig kan ha påverkan på om hen hamnar i skadligt bruk av ANDT i unga år.

Välfärd samhällsservice som producerar feriejobben på uppdrag av nämnden tillämpar strategin om Ett drogfrött Nacka för unga genom att ge skriftlig som muntlig information kring förhållningsregler i och med feriejobbet, så även gällande ANDT-frågor. Rutiner finns framtagna för arbetsledare i de fall de inträffar något som avviker från dessa.

Nackas riktlinjer kring alkohol och droger gäller för alla anställda, praktikanter och studerande och på alla kommunens arbetsplatser¹¹ och bidrar även det till efterlevnaden av strategin och det preventiva ANDT-arbetet.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet har inga direkta ekonomiska konsekvenser.

¹⁰ [Kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar \(KAA\) - Skolverket](#)

¹¹ [Alkohol och droger | Nacka kommun](#)

Konsekvenser för barn

I enlighet med barnkonventionens artikel 33, ska alla lämpliga åtgärder vidtas för att skydda barn från olaglig användning av narkotika¹². Barn som växer upp i hem där det råder problematiskt bruk av alkohol, narkotika, droger och tobak löper högre risk att själva utveckla ohälsa. Utbildning, ekonomiska förutsättningar, familjereationer och boendesituation är faktorer som påverkar barns hälsa och framtida välbefinnande¹³. Strategiarbetet är av hög relevans i syfte att förbättra barns levnadsvillkor idag och i framtiden.

Genom de insatser och aktiviteter som nämnden för arbete och försörjning beslutar om verkställs det preventiva arbetet vilket bedöms ha betydelse för målgruppen i frågor gällande ANDT. Ett samordnat preventionsarbete över nämndgränser är av högt värde för att minimera risker kopplat till alkohol, narkotika, droger och tobak i hushåll. Vidtagna åtgärder såväl preventivt som insatser och stöd, syftar till att minska utsattheten för Nackas barn och unga. Med gemensamma krafter säkerställs efterlevnaden av strategin om Ett drogfritt Nacka för unga.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse daterad den 31 januari 2024

Bilaga: Nacka kommuns strategi Ett drogfritt Nacka för unga. KFKS 2016/742

Pia Stark
Enhetschef
Arbets- och etableringsenheten

Ghita Flinckman
Förändringsledare
Arbets- och etableringsenheten

¹² https://beta.unicef.se/barnkonventionen/las-texten?gclid=CjwKCAjw3POhBhBQEIwAqTCuBjF23BnkdZuNG8EsCQYnlt28K3dOXofp9yPSZPDwSQ8u3T-OTxicSBoCIWgQAvD_BwE

¹³ [En guide för yrkesverksamma om vetenskapligt baserad ANDTS-prevention \(folkhalsomyndigheten.se\)](#)